

Ismert kockázatok, elmaradt lépések: hogyan jutott ide a magyar energiapolitika

Míg az Európai Unió és a régió országai csökkentették az orosz energiafüggőséget, Magyarország továbbra is nagymértékben a Barátság vezetéken érkező kőolajra támaszkodik, miközben az Adria vezeték körüli viták sem rendeződtek. Az elmúlt évek döntései nyomán beszűkült a mozgástér, és az ellátásbiztonságot érintő kockázatok csak növekedtek. Ráadásul a téma annyira átpolitizálódott, hogy egyelőre egyik nagy párt sem ígér átfogó és meggyőző megoldást. Perger András, az Energiaklub energiaprogram-vezetője szerint a rövid távú szempontok háttérbe szorították a stratégiai gondolkodást, aminek következményei egyre inkább kézzelfoghatóvá válnak.

Az elmúlt hetek eseményei – a leálló Barátság kőolajvezeték, az iráni háború, vagy egy kicsit erősebb téli hideg miatti többletfogyasztás – azonnal rámutattak, milyen érzékeny a hazai energiaellátás rendszere. Vegyük csak az utóbbit: egy, a megszokottnál valamivel hidegebb januári időszak miatt a kormány mintegy 50 milliárd forinttal támogatta meg a lakossági energiafelhasználást, ami körülbelül 16 milliárd forinttal haladta meg a tényleges fogyasztásnövekedést. Ez azt jelenti, hogy már egy mérsékelt időjárás sok is azonnali költségvetési reakciót vált ki.

Magyarország helyzetét tovább nehezíti, hogy az energiahordozók jelentős része importból származik. Az árakat és az elérhetőséget olyan nemzetközi folyamatok alakítják, amelyekre a hazai döntéshozóknak korlátozott ráhatásuk van, miközben az ellátásbiztonság következményei minden esetben a magyar gazdaságban és a háztartásokban jelennek meg. Éppen ezért az ellátásbiztonság garantálása elsődlegesen a mindenkori kormány, másodsorban az olyan meghatározó vállalatok, mint az MVM és a MOL felelőssége.

Ismert kockázatok - változatlan függőség

A geopolitikai kockázatok egyáltalán nem új jelenségek. Az orosz-ukrán konfliktus 2014 óta tart, a közel-keleti térség pedig évtizedek óta instabil. Ennek ellenére a magyar energiapolitika nem épített ki olyan rendszert, amely érdemben csökkentette volna a kitettséget. A kőolajimport 2022-ben még 86 százalék körül alakult, és ezt csak minimálisan sikerült mérsékelni, miközben a behozatal döntő része továbbra is a Barátság vezetéken érkező orosz olajhoz kötődik.

A helyzet sajátossága, hogy miközben a kockázatok előre láthatók voltak, a rendszer lényegében változatlan maradt. Így a függőség nem csökkent, hanem egyre inkább strukturális problémává vált.

Széttagolt irányítás, bizonytalan felelősségi viszonyok

Az energiapolitika intézményi szinten sem egységes. Az Energiaügyi Minisztérium és a Külgazdasági és Külügyminisztérium között megosztott hatáskörök több ponton átfedik egymást, ami nehezíti az összehangolt működést.

Ennek talán legérdekesebb példája a földgáz, melynek beszerzési feladatai a külügyhöz tartoznak, annak ellenére, hogy a tárca SZMSZ-e nem tartalmazza a „földgáz” kifejezést – annál inkább tartalmazza az „energiabiztonságot”. A hazai fogyasztók számára közvetlenebb, az energiaellátással és az energiaellátás-biztonsággal összefüggő feladatok az energiaügyi miniszterhez, Lantos Csabához tartoznak.

A jelenleg neuralgikus ponttá vált kőolajellátás eddig jobbára kimaradt a szórásból – döntően a nem

állami tulajdonú MOL felségterülete. Azonban az állam itt sem került a látókörön kívülre.

Az olcsó orosz olaj ára hosszabb távon nőtt meg

Az orosz olaj az elmúlt években 15–20 százalékkal olcsóbb volt a világgpiaci árnál, ami rövid távon jelentős gazdasági előnyt biztosított. A MOL például éveken keresztül mintegy 1,5 milliárd dollár körüli adózás előtti eredményt ért el, miközben az adókon keresztül a költségvetés is profitált az alacsonyabb beszerzési árakból.

Ez az előny azonban nem jelentkezett az alkalmazkodásban. A százalombattai finomító átalakítása más típusú olaj feldolgozására nem történt meg érdemben, annak költségét és időigényét 2025-ben is nagyjából ugyanakkorára becsülték, mint három évvel korábban. Azonnali cselekvéssel azonban mára eljuthattunk volna az átálláshoz, így viszont a rövid távú nyereség mellett fennmaradt a hosszú távú kiszolgáltatottság.

Barátság és Adria: nem váratlan kockázatok

A Barátság vezeték sérülékenysége egy háborús térségben előre látható volt. Egy ilyen infrastruktúra esetében szinte törvényszerű, hogy idővel katonai vagy politikai célponttá válik.

Ezzel párhuzamosan az Adria vezeték sem vált valódi alternatívává. A horvát JANAF és a MOL közötti viták, a tranzitdíjak körüli konfliktusok és a kapacitáslekötések elmaradása miatt nem sikerült stabil megoldást kialakítani. A helyzetet tovább bonyolítja, hogy az amerikai szankciók miatt az orosz olaj tengeri szállítása is bizonytalanná vált.

A jelenlegi helyzet tehát nem váratlan krízis, hanem egy hosszú ideje ismert kockázati pálya következménye.

Elmaradt a szerkezeti váltás

Az elmúlt, kockázatokkal terhelt évek során a magyar energiapolitika alapvetően a beszerzési útvonalak cseréjében gondolkodott, nem pedig a függőség csökkentésében. A megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság fejlesztése nem kapott olyan súlyt, amely érdemben mérsékelte volna a kitétséget.

Miközben az állam a rezsvédelemre mai értéken mintegy 6900 milliárd forintot költött, ebből a forrásból nagyságrendileg több százezer lakás energetikai korszerűsítése is megvalósítható lett volna. Ez tartósan csökkenthette volna a földgázfelhasználást és az importigényt, szemben a jelenlegi rendszerrel, amely inkább a fogyasztás fenntartását támogatja.

Európa eközben konkrét lépéseket tett

Az Európai Unióban az orosz gáz részesedése 2021 és 2024 között 45%-ról 19%-ra esett, az orosz szénimport megszűnt, az olaj aránya pedig 27%-ról 3%-ra csökkent. A régió országai nemcsak beszállítót váltottak, hanem új infrastruktúrát is kiépítettek, LNG-terminálokat létesítettek és új vezetékeket építettek.

Lengyelország, Csehország vagy Horvátország ezzel jelentősen csökkentette kitétségét, míg Magyarország továbbra is a leginkább függő országok közé tartozik.

Az új kormány előtt: konkrét és kockázatos döntések

A következő kormány számára a legnagyobb kihívás az lesz, hogy csökkentse a fosszilis függőséget egy olyan helyzetben, ahol a mozgástér már beszűkült. Ez egyszerre jelent gazdasági és politikai kockázatot.

A jelenlegi politikai ajánlatok nem mutatnak koherens irányt. A rezsicsökkentés fenntartása mellett ígért tömeges felújítások vagy a korábbi ársapkák visszahozásának ötletei nem kezelik a probléma szerkezeti okait, miközben az orosz energiahordozók kiváltása elkerülhetetlennek tűnik.

„Az világos, hogy egy felelős energiapolitika nem engedte volna, hogy előálljon a mostani, ellátásbiztonsággal úgy is fenyegető helyzet, hogy közben négy év alatt elköltöttek a területre csaknem 7000 milliárd forintot. Azt pedig csak remélni tudjuk, hogy az energiapolitika végre megtanulja a leckét, és kiszabadul a fosszilisok, a politikai jelszavak és politikai termékek fogságából” – zárja Másféllokon megjelent írását Perger András.

További információ:

<https://masfelfok.hu/2026/04/09/ismert-kockazatok-elmaradt-lepesek-hogyan-jutott-ide-a-magyar-energiapolitika/>

Sajtókapcsolat:

- Perger András energiaprogram-vezető
- Energiaklub
- perger@energiaklub.hu

Eredeti tartalom: Másféllok

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:

<https://hellosajto.hu/?p=30112>